

zaal vormen, waarin de koepelgewelven rusten op pilaar na pilaar. De fontein, met zijn groote marmeren waterbekken — die bij andere moskeeën in den voorhof is aangebracht — beslaat hier een van deze twintig vierkanten, in het midden van de moskee. Het dak boven de fontein is open gelaten, waardoor deze moskee lichter is, dan welke ook. Op de witte muren zijn groote, zwarte Arabische letters aangebracht — Koranspreuken — en één wandvlak is bedekt met een enormen sultansnaam. Dan valt een kunstig uitgesneden, houten preekstoel op. Tegen de donkere houten trapleuningen zijn in 't klein precies dezelfde arabesken en geometrische figuren aangebracht, als die wij bewonderden in marmer en faïence: de stijl is vooropgesteld, en wordt geenszins door de materie beïnvloed.

Die fontein midden in het gebouw maakt, dat wij van deze moskee een geheel eigen indruk krijgen. Het va-et-vient bij de fontein, waar ieder zich komt reinigen vóór het bidden, ontnemt aan de Groote Moskee ten eenen male die gewijde stilte, die in de overige moskeeën heerscht. Dit doet echter niets af aan den indruk. Hier is een godshuis, waar de eeredienst zichtbaar leeft. Onder die hooge bogen — waar het licht valt op de groote Koranspreuken aan de wanden — komen zij door alle deuren, allen met éénzelfde doel. Niemand let op mij, die daar alleen doelloos tusschen sta. Scharen geknield, in gebed verzonken; anderen verdiept in het lezen van den Koran, het boek opengeslagen op Middel-euwsche vouwtafeltjes; in een hoek een menigte op den grond gezeten, luisterend naar de preek van een „hoca”. En daarbij de voortdurende beweging om het fonteinbekken. Wat ik hier meemaak, is een tot leven geroepen klassicistisch schilderij, uit den tijd onzer groot- of overgrootouders, dat een tafereel geeft van den Nieuw-Testamentischen tempel in Jeruzalem.

Wie eens het Groene Broessa bezocht, dien laat het niet los; hij moet er telkens terug keeren. En zoo maken wij een ander maal een avondwandeling door de stad langs de leege straten, eindigend in de Groote Moskee. De deuren staan nog open, maar daarbinnen is nu niemand, op dit late uur. Daar branden in het donker de lage lichtjes der luchters, en dat licht weerkaatst in de kunstige kroon van waterstralen, in het midden van de rustig voortklaterende fontein. Het gebouw is leeg van menschen, maar het décor wacht op een oud tafereel — van de heilige Drie Koningen, die uit het verre land kwamen met hun offerand, myrrh, wierook ende goud.

Een anderen avond wandelen wij door de wijk van de Groene Moskee, bij zonsondergang. Daar staat de Groene Türbe in zijn bloemhof, waarachter de sneeuwgetopte Olympus omhoogstijgt. En juist dan gaat dit beeld voor ons oog leven in ongedachte kleuren.